

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Menene Littafi Mai Tsarki Ya Ce Game da Hikima? — Rayuwa da Ita · Nassosin KJV tare da Lambobin Strong

ZAMAN A ZAHIRI · TAFIYA TARE DA ALLAH — RARRAFE, TAFIYA, GUDU, KARE

Hikima — Koyarwar Littafi Mai Tsarki ta Yau da Kullum

BUDE KALMA

Hikima tafiya ce kafin ta zama rawani. Yaro ba ya tafiya a rana daya: da farko yana rarrafe, yana kuka don abin da ba zai iya kaiwa ba; sannan a koya masa tafiya, mataki bayan mataki; sannan ya yi tafiya shi kadai; sannan ya girma, ya yi gudu. Kuma mutumin da ya yi gudu da kyau yana gudun tsere ne, kuma tseren yana da karshe, kuma a karshen akwai lada. Hikima a tafiya tare da Allah tana kama da haka. Kalmar Ibrananci ita ce chokmah (H2451, hikima) — fasaha da hankali don hanya; kuma abokiyar zamanta ita ce biynah (H998, fahimta), domin su biyun koyaushe suna tafiya tare: nemi hikima, nemi fahimta. Kofar shiga cikin su biyun ita ce yirah (H3374, tsoro) — tsoron UBANGIJI, wanda shi ne farkon. Kalmar Girkanci ita ce sophia (G4678, hikima), kuma Strong's ya ce tana iya kaiwa sama ko kasa, ta duniya ko ta ruhaniya — saboda haka mutum dole ya dauki hikimar da take daga sama. Wannan nazari yana daukar hikima ta cikin dukan tafiyar mutum: yadda yake samun ta a lokacin da yake iya rarrafe kawai yana kuka a bayanta; yadda yake rike ta ya kuma yi tafiya cikinta da zarar ya same ta; yadda yake gudu da ita ya kuma mika ta kamar soja a cikin rundunar Allah; da kuma yadda yake ketare layin karshe, inda Kristi da kansa yake hikimar Allah, kuma inda maganar Allahnmu take tsayawa har abada. Bincika ta.

TAMBAYOYI UKU DA WANNAN NAZARIN ZAI AMSA:

1. A ina ake samun hikima, kuma ta yaya mutum yake fara samunta?
2. Me ya kamata mutum ya yi da hikima idan ya samu ta, kuma ta yaya ake rayuwa da ita rana da rana?
3. Ta yaya tseren zai kare — wanene hikimar Allah, kuma wace kalma za ta dawwama har abada?

KALMOMIN GISKI NA GIRKINCI

“**hikima**” — **G4678 sophia** — hikima, ta sama ko ta kasa, ta duniya ko ta ruhaniya
Kiristi ikon Allah, da hikimar Allah

“**mai hikima**” — **G4680 sophos** — hikima, gwaninta
tafi da hankali sosai, ba kamar wawaye ba, sai dai kamar masu hikima

“**mai hikima**” — **G5429 phronimos** — mai tunani, mai hankali, mai hikima
Ku zama fa masu hikima kamar macizai

“**a hannu sake**” — **G574 haplos** — a hankali, da yalwa
Allah yana bayarwa ga dukan mutane a wadatacce

“**Tsawata**” — **G3679 oneidizo** — zage, tsawata, gargadi
kuma ba ya samun aibi

“**fanshadi**” — **G1805 exagorazo** — sayi fanshi, saya
yana ceton lokaci, domin kwanaki suna da mugunta

“**ganawa**” — **G391 anastrophe** — zance, hali
ya nuna ayyukansa ta wurin kyakkyawan hali

“**yaro**” — **G1025 brephos** — yaro, da, jariri
daga yan yaro kake sanin nassosi masu tsarki

“**mai hikima**” — **G4679 sophizo** — don yin hikima
mai iya sanya ka mai hikima domin ceto

“**marasa illa**” — **G185 akeraios** — marar laifi, wanda ba a gauraya ba, mai sauƙi
kamar kurciyoyi marasa laifi

(Tunanina na kaina — a lura yadda aka gina kalmar: Strong ya ce sophia (G4678, hikima) tana kaiwa sama ko kasa, ta duniya ko ta ruhaniya — kalma daya, hanyoyi biyu. Yakub ya rarrabe su: akwai hikima daga sama, kuma akwai hikima ta duniya. Kuma Ubangiji yana da kalma ta uku ga wadanda ya aika, phronimos (G5429, mai hikima) — Strong ya ce mai tunani sosai, mai basira — hikimar tsaro ta tumaki a tsakanin kyarketai. Wannan nazari zai hadu da dukkan ukun.)

KALMOMIN HEBREW MASU MAHIMMANCI

“**hikima**” — **H2451 chokmah** — hikima, fasaha, azanci
tsoron UBANGIJI shi ne farkon hikima

“**fahimta**” — **H998 biynah** — fahimta, ilimi, ma'ana
da duk abin da za ka samu, ka sami fahimta

“**tsoro**” — **H3374 yirah** — tsoro, girmamawa
tsoron Ubangiji, wannan ita ce hikima

“**mai hikima**” — **H2450 chakam** — hikima, iyawa
mutum mai hikima yana da karfi

“**fahimta**” — **H995 biyn** — don gane, don rarrabewa
fahimci tsoron UBANGIJI

“**farawa**” — **H7225 reshiyth** — farawa, na farko, babba/shugaba
tsoron UBANGIJI shi ne farkon sani

“**farawa**” — **H8462 techillah** — farawa, mafarin farawa
tsoron UBANGIJI shi ne farkon hikima

“**fahimta**” — **H8394 tebuwnah** — fahimta, dalili, gwaninta
mutumin da ya sami fahimta

“**samu**” — **H6329 puwq** — fitar da, samu, sami
zai sami tagomashi daga wurin UBANGIJI

“**sami**” — **H7069 qanah** — samu, mallaka, saya

sami hikima, sami fahimta

(Tunanina na kababba — chokmah (H2451, hikima) ta fito daga chakam (H2450, mai hikima); ba sanin abubuwa masu yawa ba ce, sai dai gwaninta domin hanya. biynah (H998, fahimta) ta fito daga biyn (H995, gane) — Strong's ya ce ya na nufi rarrabewa a cikin zuciya, gane bambanci — ganin abin da yake tsakanin abubuwa. Kuma yirah (H3374, tsoro) yana tsaye a kofar dukkansu biyu: tsoron UBANGIJI shi ne farkon. Babu tsoron Allah, babu samun hikima.)

I. RARRAFA — YADDA ZA A SAME SHI

(Tunanina na kaina — kowace tafiya tana farawa da kasa. Jariri yana rarrafe, yana mikawa, yana kuka don abin da ba shi da shi; kuma babu wanda aka haifa cike da hikima. Dole ne a fara SAME ta; kuma wadannan shaidun sun nuna ina, da yaya. Ayuba yana yiwa dukan mataki tambaya: ina hikima take samuwa? Kuma amsar ba ta da nisa: ka roki Allah, ka yi kuka a bayanta, ka neme ta kamar azurfa — kuma ka fara da tsoron UBANGIJI. Fara da kasa, kuma ka fara.)

A. Ayuba 28:12 Amma a ina ne za a iya samun hikima? Ina fahimta take zama? [H998 biynah ■] [H4672 matsa ■] [H2451 chokmah ■]

AMMA A INA NE ZA A IYA SAMUN HIKIMA? + INA FAHIMTA TAKE ZAMA?

B. Yakub 1:5 In waninku ya rasa hikima, ya kamata yā roki Allah, mai bayarwa hannu sake ga kowa ba tare da gori ba, za a kuwa ba shi. [G3679 oneidizo ■] [G574 haplos ■] [G154 aiteo ■] [G4678 sophia ■] [G3007 leipo ■]

IDAN WANI DAGA CIKINKU YANA RASHIN HIKIMA → YA ROKA GA ALLAH + ZAI BA SHI.

(Tunanina na kadai — ga cikakken sashen jariri: ba shi da shi, kuma ya nema. Strong's ya ce haplos (G574, liberally) yana nufin da yardar rai; kuma oneidizo (G3679, upbraid) yana nufin tsawatarwa, yin ba'a. Allah yana bayarwa ga DUKAN mutane da yardar rai, kuma ba ya tsawatar da wanda ya nema. Matakin farko na hikima ba shine a zama mai hikima ba; shine a nema.)

C. Karin Magana 2:3 in kuma ka kira ga tsinkaya ka kuma kira da karfi don ganewa [H998 biynah ■] [H7121 qara ■]

IN KA YI KUKA DA NEMAN SANI + KA DAGA MURYARKA WAJEN NEMAN GANEWA.

D. Karin Magana 2:4 in ka neme shi yadda ake neman azurfa ka kuma neme shi kamar yadda ake neman boyayyiyar dukiya [H4301 matmown ■] [H1245 baqash ■]

NEMI TA KAMAR AZURFA + KA KUMA NEME TA KAMAR YADDA AKE NEMAN BOYAYYIYAR DUKIYA.

E. Karin Magana 2:5 to, za ka gane tsoron Ubangiji ka kuma sami sanin Allah. [H1847 daath ■] [H4672 matsa ■] [H3374 yirah ■] [H995 biyn ■]

SA'AN NAN ZA KA FAHIMTA TSORON UBANGIJI + KA SAMI SANIN ALLAH.

(Tunanina na kansu — a lura da kuka: muryar jariri ce — ka yi kuka, ka daga muryarka. Kuma a lura da SANNAN: yi kuka, nema, bincika — SANNAN za ka samu. Kuma abin da aka samu ba azurfa ba ne; sanin Allah kansa ne. Hakowa naka ne; dukiya kuwa SHI ne.)

F. Karin Magana 2:6 Gama Ubangiji yana ba da hikima, daga bakinsa kuma, sani da ganewa sukan fito. [H2451 chokmah ■] [H5414 nathan ■]

GAMA UBANGIJI YANA BA DA HIKIMA + DAGA BAKINSA KUMA, SANI DA GANEWA SUKAN FITO.

(Tunanina na kansu — a sanya Sulemanu kusa da Yakubu, a ji murya daya: UBANGIJI ne yake ba da hikima — a roki Allah, za a kuwa ba shi. Tsohon Alkawari da Sabon Alkawari suna faɗin abu daya. Kuma a lura DA INDA take fitowa: daga BAKINSA. Ana samun hikima inda Allah yake magana — a cikin maganarsa.)

G. Karin Magana 1:7 Tsoron Ubangiji shi ne masomin ilimi, amma wawaye sun rena hikima da horo. [H1847 daath ■] [H7225 reshiyth ■] [H3374 yirah ■]

TSORON UBANGIJI SHI NE MASOMIN ILIMI + AMMA WAWAYE SUN RENA HIKIMA DA HORO.

H. Karin Magana 9:10 “Tsoron Ubangiji shi ne mafarin hikima, sanin Mai Tsarki kuwa fahimi ne. [H998 biynah ■] [H2451 chokmah ■] [H8462 techillah ■] [H3374 yirah ■]

TSORON UBANGIJI SHI NE MAFARIN HIKIMA + SANIN MAI TSARKI KUWA FAHIMI NE.

(Tunanina na kashin kaina — nassosi guda biyu kusan daya ne; a lura da kalmomi biyu a karkashin kalma guda ta Turanci. A cikin Misalai 1:7 "farawa" ita ce reshiyth (H7225) — Strong's ya ce na farko, babba. A cikin Misalai 9:10

"farawa" ita ce techillah (H8462) — Strong's ya ce fara, budewa. Tsoron UBANGIJI shi ne dukansu biyu: kofar da mutum ke shiga ta, da kuma babban wurin da yake riƙe har abada. Mutum ba ya taɓa girma ya wuce tsoron UBANGIJI.)

I. Ayuba 28:28 Ya kuma ce wa mutum, “Tsoron Ubangiji shi ne hikima, kuma guje wa mugunta shi ne fahimi.” [H998 biy nah] [H5493 suwr] [H2451 chokmah] [H3374 yirah]

TSORON UBANGIJI, SHI NE HIKIMA + KUMA GUDU DAGA MUGUNTA SHI NE FAHIMTA.

J. Karin Magana 4:7 Hikima ce mafi girma duka; saboda haka ka nemi hikima. Ko da za ta ci duk abin da kake da shi, ka dai nemi fahimi. [H998 biy nah] [H7069 qanah] [H7225 reshiy th]

[H2451 chokmah]

HIKIMA ITA CE ABU MAI MUHIMMANCI → KA SAMI HIKIMA + KUMA DA DUKAN ABIN DA KAKE SAMU, KA SAMI FAHIMTA.

(Tunanina na kashin kai — duba tag dīn: principal shi ne wannan reshiy th (H7225, farko) daga Proverbs 1:7. Tsoron UBANGIJI shi ne reshiy th na ilimi, kuma hikima ita ce reshiy th na dukan abin da kake samu. Abu na farko a farko: ka ji tsoronsa, ka kuma same shi.)

K. Karin Magana 8:17 Ina kaunar waɗanda suke kaunata, kuma waɗanda suke nemana sukan same ni. [H4672 matsa] [H7836 shachar]

INA KAUNAR WAƊANDA SUKE KAUNATA + KUMA WAƊANDA SUKE NEMANA SUKAN SAME NI.

L. Mattiyu 7:7 ↗ *read this in your Bible*

TAMBAYA, ZA A KUWA BA KU + NEMI, KUWA ZA KU SAMU + KWANKWASA, ZA A KUWA BUƊE MAKU.

(Tunanina na karai — yanzu jaririn yana da cikakkiyar koyarwarsa. Hikima ba ta boyewa daga waɗanda suke nemanta; tana son waɗanda suke sonta. Ka roka — domin Allah yana bayarwa da hannu sake. Ka nema — kamar yadda za ka nemi azurfa. Kuma Ubangiji da kansa ya tabbatar da shi: ka nema, za ka kuma samu. Yanzu da ka same ta, ka koyi tafiya tare da ita.)

II. TAFIYA — ABIN DA ZA A YI DA SHI IDAN AN SAMU SHI

(Tunanina na kashin kai — jariri ya tsaya a kan kafafunsa; yanzu tafiya ta zo. Hikima da aka samu dole a AJIYE ta, kuma hikima da aka ajiye dole a YI TAFIYA da ita — kullum kullum, a gida da waje, a gaban Allah da kuma a gaban waɗanda ke waje. Ka lura da kalmomin wannan matakin: samu, kada ka manta, kada ka rabu, ajiye, ɗaukaka, yi tafiya, nuna. Hikima ba dukiya ba ce da za a ajiye a cikin akwati; ita abokiyar tafiya ce a kan hanya.)

A. Karin Magana 3:13 Mai albarka ne mutumin da ya sami hikima, mutumin da ya sami fahimi [H8394 tebuwnah] [H6329 puwq] [H2451 chokmah] [H4672 matsa] [H835 esher]

MAI ALBARKA NE MUTUMIN DA YA SAMI HIKIMA + MUTUMIN DA YA SAMI FAHIMI.

(Tunanina na kaina — fahimtar da ake magana a nan ita ce tebuwnah (H8394, fahimta) — Strong ya ce hankali, dalili, gwaninta — daga tushen kalma guda biyn (H995, ya fahimta). Kuma samu shine puwq (H6329) — Strong ya ce fitar da, samu. Hikima ba a same ta sau ɗaya kawai ba; ana fitar da ita rana bayan rana. Ka riƙe wannan kalmar; za ta sake bayyana a karshen tsere.)

B. Karin Magana 4:5 Ka nemi hikima, ka nemi fahimi; kada ka manta da kalmomina ko ka kauce daga gare su. [H7069 qanah]

SAMU HIKIMA, SAMU FAHIMTA + KADA KA MANCE DA ITA.

C. Karin Magana 4:6 Kada ka kyale hikima, za ta kuwa tsare ka; ka kaunace ta, za ta kuwa lura da kai. [H5341 natsar] [H8104 shamar] [H5800 azab]

KADA KA KYALE HIKIMA, ZA TA KUWA TSARE KA + KA KAUNACE TA, ZA TA KUWA LURA DA KAI.

D. Karin Magana 4:8 Ka kaunace ta, za ta ɗaukaka ka; ka rungume ta, za ta kuwa girmama ka. [H2263 chabaq] [H5549 calal]

KA KAUNACE TA, ZA TA ƊAUKAKA KA + KA RUNGUME TA.

(Tunanina na kashin kai — lura da ciniki a cikin waɗannan uku: kada ka bar ta — tana kiyaye ka. Ka kaunace ta — tana tsare ka. Ka ɗaukaka ta — tana ɗaukaka ka. Abin da mutum ya yi DA hikima, hikima take yi wa mutumin. Ka kiyaye ta, kuma za a kiyaye ka.)

E. Karin Magana 3:21 Dana, ka riƙe sahihiyar shari'a da kuma basira, kada ka bar su su rabu da kai; [H4209 mezhimmah] [H8454 tuwshiyah] [H5341 natsar]

DANA, KA RIKE SAHIHIYAR SHARI'A DA KUMA BASIRA + KADA KA BAR SU SU RABU DA KAI.

F. Karin Magana 3:22 za su zama rai a gare ka, abin adon da zai gyara wuyanka. **[H2416 chay ■]**
SAA HAKA SU ZAMA RAI GA RANKA + ALHERI GA WUYANKA.

G. Zabura 90:12 Ka koya mana yawan kwanakinmu daidai, don mu sami zuciyar hikima.
[H2451 chokmah ■] [H4487 manah ■]
KA KOYA MANA YAWAN KWANAKINMU DAIDAI → DON MU SAMI ZUCIYAR HIKIMA.

(Tunanina na kansu — Musa yana yin addu'ar tafiya: koya mana MU LISSAFA kwanakinmu. Tafiyar hikima tafiya ce ta kullum-kullum; mutumin da yake lissafa kwanakinsa yana kashe su da kyau. Ka mai da hankalinka YAU.)

H. Maimaitawar Shari'a 4:6 Ku kiyaye su, ku aikata su, gama yin haka zai tabbatar wa sauran al'ummai, kuna da hikima da ganewa. Sa'ad da al'ummai za su ji waɗannan dokoki, za su ce, “Ba shakka, wannan babbar al'umma tana da hikima da ganewa.” **[H2450 chakam ■] [H998 biynah ■] [H2451 chokmah ■] [H8104 shamar ■]**

SABODA HAKA KU KIYAYE SU, KU KUMA YI SU = WANNAN NE HIKIMARKU DA FAHIMTARKU A GABAN AL'UMMAI.

I. Kolossiyawa 4:5 Ku zama masu hikima a yadda kuke ma'amala da waɗanda suke ba masu bi ba; ku kuma yi amfani da kowane zarafi. **[G1805 exagorazo ■] [G4678 sophia ■] [G4043 peripateo ■]**
KU ZAMA MASU HIKIMA A YADDA KUKE MA'AMALA DA WA'DANDA SUKE BA MASU BI BA + KU KUMA YI AMFANI DA KOWANE ZARAFI.

J. Afisawa 5:15 Sai ku yi hankali sosai da yadda kuke rayuwa, kada ku zama kamar marasa hikima, sai dai kamar masu hikima. **[G4680 sophos ■] [G199 akribos ■] [G4043 peripateo ■]**
YI TAFIYA DA HANKALI + BA KAMAR WAWAYE BA, SAI DAI KAMAR MASU HIKIMA.

K. Afisawa 5:16 Ku kuma yi matukar amfani da kowane zarafi, don kwanakin nan mugaye ne. **[G2540 kairos ■] [G1805 exagorazo ■]**
KU KUMA YI MATUKAR AMFANI DA KOWANE ZARAFI + DON KWANAKIN NAN MUGAYE NE.

(Tunanina na kadai — a dauko Musa a kwatanta da Bulus, tafiya kuma ɗaya ce. Isra'ila ta KIYAYE ka'idodin, al'ummai kuma suka ga hikimarsu; mu kuwa muna TAFIYA cikin hikima ga waɗanda ke waje. Bulus kuma sau biyu ya ce, ku fanshi lokaci — ga alamar, G1805: Strong ya ce yana nufin sayowa gaba ɗaya. Mai tafiya cikin hikima yana sayen kwanakinsa, domin kwanaki mugaye ne. Hikima da ake tafiya da ita ita ce hikima da AKE GANI — kuma waɗanda ke waje suna kallo.)

L. Yakub 3:13 Wane ne mai hikima da fahimta a cikinku? Bari yā nuna ta ta wurin rayuwarsa mai kyau, ta wurin ayyukan da aka yi cikin tawali'un da suke fitowa daga hikima. **[G4240 prautes ■] [G391 anastrophe ■] [G1990 epistemon ■] [G4680 sophos ■]**
BARI YA NUNA AIKINSA TA WURIN KYAKKYAWAR TAFIYAR RAYUWA + DA TAWALI'UN HIKIMA.

(Tunanina na kashin kai — ga hujjar mataki na tafiya: wa ke da hikima a cikinku? Bari ya NUNA hikimarsa — ba da baki ba, sai da kyawun tafiyar rayuwarsa, kuma Strong's ya ce anastrophe (G391, conversation) na nufin hali, hanyar rayuwa. Kuma nuna hikimar yana zuwa da TAWALI'U. Hikimar da take fahariya ba ta zo daga sama ba. Yanzu tafiyar ta tabbata; a shirya don gudu.)

III. GUDUN TSERE — MIKA SHI KAMAR SOJA A CIKIN RUNDUNAR ALLAH

(Tunanina na kaikaice — yanzu tafiya ta zama gudu, gudu kuma ya zama yaƙi. Ku lura da makamin wannan yaƙin: ba karfin ɗan Adam ba ne. Hikima ta fi karfi; mutum mai hikima yakan rurrushe karfin birni; makaman yaƙinmu ba na duniya ba ne. Sojan Allah yana miƙa hikimarsa yadda ɗan gudu yake miƙa karfinsa — baki wanda Ubangiji ya bayar, takobi wanda shi ne maganar Allah, da hanyar rashin cutar da tumaki da aka aika a tsakanin kyarketai.)

A. Mai Hadishi 9:14 An yi wani ɗan ƙaramin birni mai mutane kaɗan a ciki. Sai wani babban sarki ya kawo masa yaƙi, ya kafa masa babban sansani. **[H4685 matsowd ■]**
WANI ƊAN KARAMIN BIRNI MAI MUTANE KAƊAN A CIKI + WANI BABBAN SARKI YA KAWO MASA YAKI, YA Kafa MASA BABBAN SANSANI.

B. Mai Hadishi 9:15 A cikin birnin nan kuwa akwai wani mutum matalauci amma mai hikima, ya kuma ceci birnin ta wurin hikimarsa. Amma ba wanda ya tuna da matalaucin nan. **[H4422 malat ■] [H2451 chokmah ■] [H2450 chakam ■] [H4542 micken ■] [H4672 matsa ■]**

WANI TALAKA MAI HIKIMA YA CETO GARIN TA HANYAR HIKIMARSA + AMMA BABU WANDA YA TUNA DA WANNAN TALAKA.

C. Mai Hadishi 9:16 Sai na ce, “Hikima ta fi karfe karfi.” Amma aka rena hikimar matalaucin, ba a ma jin maganarsa. **[H1369 gebuwrah ■] [H2451 chokmah ■]**

HIKIMA TA FI KARFE KARFI + AMMA AKA RENA HIKIMAR MATALAUCIN.

(Tunanina na kadaici — riƙe wannan matalauci mai hikima a gabanku a duk tsawon tseren. Babban sarki ya zo da na'urorin kewaye; matalaucin ya zo da hikima; birnin kuwa ya tsira. Hikima ta fi karfi — ko da mutane sun raina ta, kuma ba su tuna mutumin ba. Kada ku yi tsere domin tunawar mutane; ceton birnin ya isa, kuma Allah ba ya mantawa.)

D. Karin Magana 24:5 Mutum mai hikima yana da iko sosai, kuma mutum mai sani yakan karu da karfi; **[H3581 koach ■] [H1847 daath ■] [H5797 oz ■] [H2450 chakam ■]**

MUTUM MAI HIKIMA YANA DA IKO SOSAI + KUMA MUTUM MAI SANI YAKAN KARU DA KARFI.

E. Karin Magana 21:22 Mutum mai hikima kan fāda wa birnin jarumawa ya kuma rushe katangar da suka dogara a kai. **[H5797 oz ■] [H1368 gibbor ■] [H5927 alah ■] [H2450 chakam ■]**

MUTUM MAI HIKIMA YANA HAWA BIRNIN JARUMAI + YANA RUSHE KARFIN DOGARONSA.

F. 2 Korintiyawa 10:4 Makaman da muke yaƙi da su, ba makamai na duniya ba ne. Sai dai na ikon Allah ne, masu rushe wuraren mafaka masu karfi. **[G3794 ochuroma ■] [G4752 strateia ■]**

MAKAMAN DA MUKE YAKI DA SU, BA MAKAMAI NA DUNIYA BA NE + SAI DAI NA IKON ALLAH NE, MASU RUSHE WURAREN MAFAKA MASU KARFI.

(Tunanina na kaikaice — a sanya Solomon kusa da Bulus. Mai hikima yakan hau kan garin jarumawa ya rushe karfinsa; sojan Kristi kuma yakan rushe wuraren karfi — kuma makamansa ba na duniya ba ne, sai dai suna da karfi TA WURIN ALLAH. Yaƙin hikima ba a lashe shi da karfin ɗan adam ba. Da magana ne a ke lashe shi.)

G. Afisawa 6:17 Ku kuma ɗauki hular kwanon na ceto, da takobin Ruhu, wato, Maganar Allah.

[G4487 rhema ■] [G3162 machaira ■]

KU KUMA ƊAUKI HULAR KWANO NA CETO + DA TAKOBIN RUHU, WATO, MAGANAR ALLAH.

H. Luka 21:15 Gama zan ba ku kalmomi, da hikima waɗanda ba ko ɗaya daga cikin maƙiyanku, za su iya tsayayya da ku, ko su karyata. **[G436 anthistemi ■] [G471 antepo ■] [G4678 sophia ■]**

[G4750 stoma ■] [G1325 didomi ■]

GAMA ZAN BA KU KALMOMI + ZA SU IYA TSAYAYYA DA KU, KO SU KARYATA.

(Tunanina na kaikaice — soja yana bayarwa, Kyaftin kuwa yana bayarwa. A sa'ar gwaji hikimar ba wadda ka tara wa kanka ba ce; ZAN BA KU, in ji Ubangiji — baki da hikima da babu abokin gaba da zai iya musantawa. Wanda ya bayar tun farko — ka roki Allah — yana bayarwa a lokacin fama. Ka miƙa bakinka, zai kuwa cika shi.)

I. 2 Timoti 3:15 da kuma yadda tun kana ɗan jinjiri ka san Nassosi masu tsarki, waɗanda suke iya sa ka zama mai hikima zuwa ceto ta wurin bangaskiya cikin Kiristi Yesu. **[G4991 soteria ■]**

[G4679 sophizo ■] [G1121 gramma ■] [G1025 brephos ■]

DAGA YARANTA KA SAN NASSOSI MASU TSARKI → WADANDA SUKE IYA MAKAYO GA CETO.

(Tunanina na kansu — dubi tafiya duka a wuri guda: daga YARO — brephos (G1025, yaro) — kalmar Girkanci, in ji Strong, tana nufin jariri — zuwa CETO. Kuma hanyar da ke tsakani ita ce littattafai masu tsarki, waɗanda suke da ikon mai da ka mai hikima — sophizo (G4679, mai da hikima). Takobin wannan tsere shi ne littafi ɗaya wanda ka sani tun kana yaro. Kada ka taɓa ajiye shi daga gare ka.)

J. Mattiyu 10:16 ↗ *read this in your Bible*

AN AIKA MU KAMAR TUMAKI A CIKIN KYARKETAI + MASU WAYO KAMAR MACIZAI, KUMA MARASA ƁARNA KAMAR KURCIYOI.

(Tunanina na kaɗai — a lura da kalmar da Ubangiji ya zaɓa. Ba sophos (G4680, mai hikima) ba a nan, sai phronimos (G5429, mai hikima) — Strong ya ce yana nufin mai tunani, mai hankali. Cikin kyarketai sojan yana buƙatar hikimar lura ta hanya; kuma tare da ita aƙeraios (G185, marar illa), wanda Strong ya ce yana nufin marar cudanya. Mai lura kamar maciji, marar cudanya kamar kurciya: haka wanda aka aiko yake tafiya.)

K. Yakub 3:15 Irin wannan “hikima” ba daga sama ta sauko ba, ta duniya ce, ta rashin ruhaniya, ta Iblis kuma. **[G5591 psuchikos ■] [G1919 epigeios ■]**

IRIN WANNAN "HIKIMA" BA DAGA SAMA TA SAUKO BA + TA RASHIN RUHANIYA, TA IBLIS KUMA.

L. Yakub 3:17 Amma hikimar da ta zo daga sama da fari tana da tsabta gaba daya; sa'an nan mai kaunar salama ce, mai sanin ya kamata, mai biyayya, cike da jinkai da aiki mai kyau, marar nuna bambanci, sahihiya kuma. **[G1516 eirenikos ■] [G53 hagnos ■] [G509 anothen ■] [G4678 sophia ■]**
HIKIMAR DA TAKE ZUWA DAGA SAMA DA FARKO TSARKAKA CE, SAI KUMA MAI SALAMA + CIKE DA JINKAI DA 'YAYAN ITACE MASU KYAU.

(Tunanina na kaina — hikimomi guda biyu suna haɗuwa a wannan filin, kuma dole ne soja ya iya bambanta daya daga dayan. Akwai hikima daga kasa — ta duniya, ta jiki, ta shaidanci; kuma akwai hikima daga sama — da farko TSARKAKA, sannan mai kwanciyar hankali. Ka lura da tsari: tsarki ne na farko. Salama da ke sayar da tsarki ba ta zo daga sama ba. Yi yaki da hikima mai tsabta, sai a gudanar da tsere da kyau har zuwa mataki na karshe.)

IV. LINYAR KARSHE — HIKIMA, DA KALMAR, SUNA NAN HAR ABADA

(Tunanina na kadaici — kowace tsere tana da karshe, kuma wannan karshen ba bango ba ne; mutum ne. A tsawon nazarin mun neman hikima a matsayin abin da za a samu; a karshen layin ta tashi ta kuma sami suna: Kristi, ikon Allah, da hikimar Allah. Dukiyyoyin da kuka yi hakowa na neman su suna boye a cikinSA. Kuma hikima ta girmi tseren, tun daga har abada, tun kafin duniya ta kasance. Wanda yake bin hikima yana bin abin da ba za su kare ba.)

A. 1 Korintiyawa 1:24 amma ga su waɗanda Allah ya kira, Yahudawa da Hellenawa, Kiristi ikon Allah ne, da kuma hikimar Allah. **[G4678 sophia ■] [G1411 dunamis ■]**

KIRISTI = IKON ALLAH, DA HIKIMAR ALLAH.

B. 1 Korintiyawa 1:30 Saboda Allah ne kuke cikin Kiristi Yesu, shi wanda ya zama hikima a gare mu daga Allah. Kiristi shi ne adalcinmu, da tsarkinmu, da kuma fansarmu. **[G629 apolutrosis ■] [G38 hageiasmos ■] [G4678 sophia ■]**

KRISTI YESU = AN MAI SHI GARE MU HIKIMA + ADALCI + TSARKAKE + FANSA.

(Tunanina na sirri — a nan ne dukan bincike yake karewa. Hikima, a karshe, ba abu ba ce kwata-kwata; Mutum ce, kuma an mai da ita a GARE MU. Ka roki Allah don hikima; Allah ya ba ka Dansa. Wanda ke da Kristi yana da hikima, da adalci, da tsarkakewa, da fansa tare da ita.)

C. Kolossiyawa 2:3 a cikinsa ne aka boye dukkan dukiya ta hikima da ta sani. **[G1108 gnosis ■] [G4678 sophia ■] [G2344 thesauros ■] [G614 apokruphos ■]**

A CIKINSA NE AKA 'BOYE DUKKAN DUKIYA TA HIKIMA DA TA SANI.

(Tunanina na kansa — ka tuna kwanakin rarrafe: ka neme ta kamar boyayyun dukiyyoyi. Yanzu ka ga inda dukiyyoyin suke boye tun farko — A CIKINSA. Ba wasu dukiyyoyi ba; DUKKANSU. Wanda ya haka zuwa ga Kristi ya haka da kyau.)

D. 1 Korintiyawa 2:7 A'a, muna magana ne a kan asirin hikimar Allah, hikimar da tun dā, take a boye, wadda Allah ya kaddara domin daukakarmu, tun kafin farkon zamanai. **[G4309 proorizo ■] [G613 apokrupto ■] [G3466 musterion ■] [G4678 sophia ■]**

HIKIMAR ALLAH A CIKIN ASIRI + WACCE ALLAH YA KADDARA KAFIN DUNIYA DOMIN DAUKAKARMU.

E. Karin Magana 8:22 “Ubangiji ya kawo ni a matsayi na farko na ayyukansa, kafin ayyukansa na tuntuni; **[H7225 reshiyth ■] [H7069 qanah ■]**

UBANGIJI YA KAWO NI A MATSAYI NA FARKO NA AYYUKANSA + KAFIN AYYUKANSA NA TUNTUNI.

F. Karin Magana 8:23 an naɗa ni tun fil azal, daga farko, kafin duniya ta kasance. **[H5769 owlam ■]**
AN NAɗA NI TUN FIL AZAL + KAFIN DUNIYA TA KASANCE.

(Tunanina na kashin kaina — ka lura da tags din, kuma ka ga zaren guda daya cikin dukan littafin. Get shi ne qanah (H7069, samu) — samu hikima; kuma possessed a nan shi ne wannan qanah din: UBANGIJI YA MALLAKI hikima a cikin reshiyth (H7225, farko) na hanyarsa. Abin da Allah ya ce ka samu, shi kansa ya dade yana da shi tun dazu-dazu. Kuma Bulus ya ce an kaddara boyayyiyar hikima TUN KAFIN DUNIYA don daukakarmu — an sa layin karshe kafin duniya ta taba kasancewa.)

G. Karin Magana 8:35 Gama duk wanda ya same ni ya sami rai zai kuma sami tagomashi daga Ubangiji. **[H7522 ratsown ■] [H6329 puwq ■] [H2416 chay ■] [H4672 matsa ■]**

DUKA WANDA YA SAME NI YA SAMI RAI + ZAI SAMI ALHERI DAGA UBANGIJI.

H. Daniyel 12:3 Waɗanda suke da hikima za su haskaka kamar hasken samaniya, waɗanda kuma suka jagoranci waɗansu da yawa zuwa adalci, za su zama kamar taurari har abada abadin. **[H2096 zohar ■] [H2094 zahar ■] [H7919 sakal ■]**

WADANDA SUKE DA HIKIMA ZA SU HASKAKA KAMAR HASKEN SAMANIYA + ZA SU ZAMA KAMAR TAURARI HAR ABADA ABADIN.

I. Karin Magana 3:35 Masu hikima sukan sami kyakkyawan suna, amma wawaye sukan kara wa kansu shan kunya. **[H3519 kabowd ■] [H5157 nachal ■] [H2450 chakam ■]**

MASU HIKIMA SUKAN SAMI KYAKKYAWAN SUNA.

(Tunanina na kadaici — rawanin mai gudu a nan haske ne da daukaka: masu hikima za su HASKAKA, har abada abadin; masu hikima za su GADI daukaka. Kuma ba don sunan mai gudu kansa ba ne — waɗanda suka juyar da MUTANE DA YAWA zuwa ga adalci. Talakan mai hikima wanda babu wanda ya tuna da shi — Allah yana tunawa da shi, ya kuma sanya shi kamar tauraro.)

J. Zabura 111:10 Tsoron Ubangiji ne mafarin hikima; dukan waɗanda suke bin farillansa suna da ganewa mai kyau. Gare shi ne madawwamin yabo. **[H5975 amad ■] [H2451 chokmah ■] [H7225 reshiyth ■] [H3374 yirah ■]**

TSORON UBANGIJI NE MAFARIN HIKIMA + GARE SHI NE MADAWWAMIN YABO.

(Tunanina na kaina — wannan zabura tana kai ka daga farkon rarrafe zuwa layi na karshe a wuri guda: tsoron UBANGIJI, farkon — da yabo da ke DAWWAMA HAR ABADA. Inda tseren ya fara, a can waƙar ba ta karewa.)

K. Ishaya 40:8 Hakika ciyawa takan yankwane, furanni kuma su yi yaushi, amma maganar Allahnmu tana nan daram har abada.” **[H1697 dabar ■]**

HAKIKA CIYAWA TAKAN YANKWANE, FURANNI KUMA SU YI YAUSHI + AMMA MAGANAR ALLAHNMU TANA NAN DARAM HAR ABADA.

L. Mattiyu 24:35 ↗ *read this in your Bible*

SAMA DA KASA ZA SU SHUƊE + AMMA MAGANATA BA ZA TAƊA SHUƊE BA.

(Tunanina na kashin kai — nassosin sun sanya ka mai hikima domin ceto; kuma nassosin suna nan tsaye lokacin da tsere ta kare, da kuma lokacin da sama da kasa suka wuce. Hikima ta kasance tun daga madawwamiyar zamani, kuma kalmar tana nan tsaye har abada: mutumin da ke gudu domin waɗannan yana gudu domin abin da ke dawwama. Babu abin da ya bace daga wannan tafarki a layin karshe.)

BAKIN GUDA BIYU

Karin Magana 2:6 Gama Ubangiji yana ba da hikima, daga bakinsa kuma, sani da ganewa sukan fito. **[H2451 chokmah ■] [H5414 nathan ■]**

GAMA UBANGIJI YANA BA DA HIKIMA + DAGA BAKINSA KUMA, SANI DA GANEWA SUKAN FITO.

Daniyel 2:21 Yana sāke lokuta, yana tube sarakuna yana kuma naɗa waɗansu. Yana ba da hikima ga masu hikima kuma ilimi ga masu basira. **[H2452 chokmah ■]**

YANA BA DA HIKIMA GA MASU HIKIMA + SANI GA WADANDA SUKE DA FAHIMTA.

Yakub 1:5 In waninku ya rasa hikima, ya kamata yā roki Allah, mai bayarwa hannu sake ga kowa ba tare da gori ba, za a kuwa ba shi. **[G154 aiteo ■] [G4678 sophia ■]**

NEMI DAGA WURIN ALLAH + ZA A BA SHI.

2 Korintiyawa 13:1 Wannan za ta zama ziyarata ta uku a wurinku ke nan. “Dole a tabbatar da kowace magana ta bakin shaidu biyu ko uku.” **[G3144 martus ■]**

DOLE A TABBATAR DA KOWACE MAGANA TA BAKIN SHaidu BIYU KO UKU.

(Tunanina na kadaita — shaidu uku, da shaida ɗaya: hikima ANA BAYARWA ne daga Allah. Sulemanu ya ce, UBANGIJI ne yake ba da hikima. Daniyel ya ce, yana ba da hikima ga masu hikima. Yakubu ya ce, ku roki Allah, za a ba ku. Ba a saye ta da kuɗi ba, ba a koya ta daga mutane ba — ANA BAYARWA. Ta bakin shaidu biyu ko uku ne al'amari ke tabbata: ku je wurin Mai Bayarwa.)

SIRIRIN INUWA DA CIKA

Shadow 1 Sarakuna 3:12 zan yi abin da ka roka. Zan ba ka zuciya mai hikima da ta ganewa, har yā zama ba a taɓa samun wani kamar ka ba, ba kuwa za a taɓa samunsa ba. **[H995 biyn ■] [H2450 chakam ■]**

NA BA KA ZUCIYA MAI HIKIMA DA FAHIMTA + BABU IRINKA.

Shadow 1 Sarakuna 10:24 Dukan duniya ta nemi su zo wurin Solomon don su ji hikimar da Allah ya sa a zuciyarsa. **[H2451 chokmah ■] [H1245 baqash ■]**

DUNIYA DUKA TA NEMI SULEMANU DON JIN HIKIMARSA, WADDA ALLAH YA SA A ZUCIYARSA.

Fulfillment Mattiyu 12:42 ↗ *read this in your Bible*

TA ZO DAGA KARSHEN DUNIYA DON TA JI HIKIMAR SULAIMAN → WANI MAFI GIRMA DA SULAIMAN YANA NAN.

Fulfillment Luka 2:52 Yesu kuwa ya yi girma, ya kuma karu cikin hikima, ya kuma sami tagomashi a wurin Allah da mutane. **[G4678 sophia ■] [G4298 prokopto ■]**

YESU KUWA YA YI GIRMA, YA KUMA KARU CIKIN HIKIMA + YA KUMA SAMI TAGOMASHI A WURIN ALLAH DA MUTANE.

(Tunanina na kaina — Sulaimanu ya roka, aka BA shi hikima, kuma dukan duniya suka zo su ji. Ga inuwar: Gaskiyar ta fi girma: yaro ya girma cikin hikima — ya yi tafiya gaba daya da kansa, daga yaro har zuwa gicciye — kuma game da shi aka ce, wani mai GIRMA fiye da Sulaimanu yana nan. Hikimar Sulaimanu ta jawo sarauniya daga can iyakar duniya; Kristi SHI NE hikimar Allah, kuma a cikinsa an boye DUKAN dukiyoyi. Ku zo nesa fiye da yadda ta zo, ku sami fiye da abin da ta samu.)

RUFEWA

Karin Magana 4:18 Hanyar adali kamar fitowar rana ce, sai kara haske take yi, har ta kai tsaka.

[H216 owr ■] [H734 orach ■]

HANYAR ADALI KAMAR FITOWAR RANA CE + SAI KARA HASKE TAKE YI, HAR TA KAI TSAKA.

Kolossiyawa 1:9 Shi ya sa tun daga ranar da muka sami labarin, ba mu fasa yin addu'a dominku ba.

Kullum muna rokon Allah yā sa ku san kome da yake so ku yi, domin ku sami hikima ta Ruhu, ku kuma sami ganewar kome duka. **[G4907 sunesis ■] [G4678 sophia ■] [G4137 pleroo ■]**

DON KU CIKA DA SANIN NUFINSA + CIKIN DUKA HIKIMA DA FAHIMTAR RUHU.

(Tunanina na kadaici — yanzu bari in tattara dukan hanyar zuwa gida. Da farko rarrafe: ina hikima take? Roki Allah, yi kuka a bayanta, nemi ta kamar azurfa — kuma fara da tsoron UBANGIJI. Sannan tafiya: ka same ta, kada ka rabu da ita, ka daukaka ta; ka yi tafiya cikin hikima ga waɗanda suke waje, ka kuma nuna ta da tawali'u. Sannan gudu da yaƙi: hikima ta fi karfi; makamai ba na duniya ba ne; baki da hikima da aka bayar wanda babu abokin gāba mai iya karyata su; nassosi masu iya sanya ka mai hikima domin ceto. Sannan layin: Kristi, ikon Allah da hikimar Allah, wanda aka mayar mana da shi hikima — mallakin UBANGIJI tun dā — kuma masu hikima za su haskaka kamar taurari har abada abadin. Hanyar mai adalci tana haskakawa KO YAUSHE FIYE da fiye zuwa cikakken rana: wannan tafiya ba ta duhunta a karshe; tana kara haske. Ka ci gaba da tafiya, ka kuma haskaka.)

JARABAWAR AIKATAWA

1. Yakub 1:5 — In waninku ya rasa hikima, ya kamata yā roki Allah, mai bayarwa hannu sake ga kowa ba tare da gori ba, kuma:

- a) baya yin gori
- b) ba ya gajiya
- c) baya mantawa

2. Karin Magana 4:7 — Hikima ce mafi girma duka; saboda haka:

- a) samu fahimta
- b) ka nemi hikima
- c) samun ilimi

3. Mai-Wa'azi 9:15 — Amma a cikin birnin nan kuwa akwai wani mutum matalauci amma mai hikima, ya kuma ceci birnin ta wurin hikimarsa.

- a) ya hau birnin jarumai
- b) an raina shi, kuma ba a saurari maganganunsa ba
- c) ya ceci birnin

4. Luka 21:15 — Gama zan ba ku kalmomi, da hikima waɗanda ba ko ɗaya daga cikin maƙiyanku, za su iya tsayayya da ku, ko su ƙaryata.

- a) amsa ko yin tsayayya
- b) ƙi ko yin nasara a kansu
- c) tsayayya ko ƙaryata

5. Yakubu 3:17 — Amma hikimar da ta zo daga sama da fari tana da:

- a) mai kwanciyar hankali, sannan tsarkakakke
- b) tsabta, sa'an nan mai ƙaunar salama
- c) mai tausasawa, sa'an nan mai tsarki

6. Karin Magana 8:22 — Ubangiji ya kawo ni a matsayi na farko na ayyukansa:

- a) ko kafin duniya ta kasance
- b) kafin ayyukansa na tuntuni
- c) tun daga zamanin ɗā har abada

7. 1 Korintiyawa 2:7 — Muna magana ne a kan asirin hikimar Allah, hikimar da tun ɗā, take a boye, wadda Allah ya ƙaddara domin ɗaukakarmu, tun kafin farkon zamanai.

- a) zuwa ga ceto
- b) domin gamsar da kowa gaba ɗaya
- c) domin ɗaukakarmu

MAKULLIN AMSA: 1-a, 2-b, 3-c, 4-c, 5-b, 6-b, 7-c

YADDA WANNAN NAZARIN YAKE RARRABUWA

→ YADDA INUWAR TAKE KAWO HASKE: AN BA SULEMANU HIKIMA, KUMA DUKAN DUNIYA TA NEMI TA JI TA (1 SARAƘUNA 10:24); SARAUNIYAR TA ZO DAGA IYAKAR DUNIYA, KUMA WANDA YA FI SULEMANU GIRMA YANA NAN (MATIYU 12:42) — KUMA WANDA YA FI GIRMA SHI KANSA SHI NE HIKIMAR ALLAH (1 KORINTIYAWA 1:24), A SHIRYE DON NAZARINSA NA KANSA.

YADDA SABON ALKAWARI YAKE BAYYANA WANNAN: AN UMARCI YARON YA NEMI HIKIMA KAMAR YADDA AKE NEMA WA DUKIYA DA AKA BOYE (KARIN MAGANA 2:4); MANZON YA NUNA INDA SUKE BOYE — A CIKINSA NE DUKAN DUKIYOYIN HIKIMA DA SANI SUKE A BOYE (KOLOSIYAWA 2:3) — HAKOWAR TA KARE A KAN MUTUM.

→ YADDA KALMOMI KE DA MUHIMMANCE: FARKON DA KE CIKIN KARIN MAGANA 1:7 SHINE RESHIYTH (H7225 — NA FARKO, BABBA), KUMA FARKON DA KE CIKIN KARIN MAGANA 9:10 SHINE TECHILLAH (H8462 — FARA WANI ABU); KUMA HIKIMA ITA CE BABBAR ABU — RESHIYTH KUMA (KARIN MAGANA 4:7) — KUMA UBANGIJI YA MALLAKI HIKIMA A CIKIN RESHIYTH NA HANYARSA (KARIN MAGANA 8:22) — KA LURA DA WACE KALMA TA TSAYA A INA, DA KUMA DALILIN HAKA.

→ YADDA TAKE SHIGA CIKIN MADAWWAMI: AN KAFA HIKIMA TUN DAUNIYA (KARIN MAGANA 8:23), AN YANTA HIKIMAR DA TAKE A 'BOYE TUN KAFIN DUNIYA DON 'DAUKAKARMU (1 KORINTIYAWA 2:7), KUMA MASU HIKIMA ZA SU HASKAKA KAMAR TAURARI HAR ABADA ABADIN (DANIYEL 12:3).

→ HANYAR RABBIT: HIKIMA BIYU SUNA TSAYE A BABI 'DAYA — HIKIMAR DA TAKE ZUWA DAGA SAMA, MAI TSARKI TUN FARKO, DA KUMA HIKIMAR DUNIYA, TA JIKI, TA ALJANU (JAMES 3:15-17) — MA'BUL'BULAI BIYU, 'YA'YA BIYU — BINCIKA KA GANI.

YIWUWAR WAHAYI: KALMAR "GETTETH" A CIKIN MISALAI 3:13 DA KUMA "OBTAIN" A CIKIN MISALAI 8:35 KALMA 'DAYA CE TA IBRANANCI (H6329 PUWQ — FITAR DA) — MUTUMIN DA YAKE FITAR DA FAHIMTA KOWACE RANA SHI NE WANDA YAKE FITAR DA RAI, DA TAGOMASHIN UBANGIJI, A KARSHE.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Hausa Contemporary Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).